

Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014. Feiten en cijfers

Citation for published version (APA):

Meng, C. M., & Sijbers, E. M. (2015). *Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014. Feiten en cijfers*. ROA. ROA Fact Sheets No. 001 <https://doi.org/10.26481/umarof.2015001>

Document status and date:

Published: 01/01/2015

DOI:

[10.26481/umarof.2015001](https://doi.org/10.26481/umarof.2015001)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014

Feiten en cijfers

ROA Fact Sheet

ROA-F-2015/1

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

1. Inleiding

Het ROA verricht jaarlijks onderzoek onder schoolverlaters naar de overgang van school naar arbeidsmarkt of vervolgopleiding. Deze factsheet presenteert in het kort enkele resultaten van de meting die eind 2014 door het ROA is gehouden onder de afgestudeerden van het schooljaar 2012-2013, dat wil zeggen ongeveer anderhalf jaar na het voltooiën van de opleiding. Voor de volledige resultaten wordt verwezen naar het ROA-rapport Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2014. In totaal zijn 89.037 gediplomeerde schoolverlaters en afgestudeerden benaderd. De totale respons bedroeg 30%.

De resultaten hebben betrekking op nagenoeg de volle breedte van het onderwijs: vmbo, mbo-bol, mbo-bbl, havo, vwo en hbo. Binnen het mbo wordt er nog onderscheid gemaakt tussen enerzijds de twee verschillende leerwegen (bol en bbl) en anderzijds binnen een leerweg tussen de 4 niveaus. De data in de factsheet zijn geaggregeerd over de onderwijssectoren, maar in de bijlage wordt ook nog een overzicht gegeven van de cijfers per opleidingsniveau gedifferentieerd naar studierichting. De resultaten voor het hbo hebben vanwege de vergelijkbaarheid alleen betrekking op de afgestudeerden van voltijd opleidingen.

De resultaten uit het onderzoek onder de gediplomeerde schoolverlaters en afgestudeerden dienen in de bredere context van de economische situatie gezien worden. Er is in de afgelopen jaren niet alleen sprake geweest van een wereldwijde financiële crisis, maar deze is tevens gevolgd door een schulden crisis in het eurogebied. Nederland kent dan ook magere jaren na de crisis die in 2009 begon, maar er is herstel te zien richting 2017. De invloed van de economische situatie geldt niet alleen voor de indicatoren rechtstreeks gerelateerd aan de arbeidsmarktintrede (bijvoorbeeld werkloosheid of werkzekerheid) maar dit kan ook van invloed zijn op de manier waarop jongeren de afgeronde opleiding beoordelen. De lezer dient hier rekening mee te houden.

2. Voorbereiding op de arbeidsmarkt

Middelbare- en hogere beroepsopleidingen dienen jongeren gereed te maken voor een positie op de arbeidsmarkt. Tabel 1 laat het percentage gediplomeerden zien dat van mening is dat de gevolgde opleiding een (heel) goede basis bood om te starten op de arbeidsmarkt. Naast het direct startbekwaam maken, dienen opleidingen ook een basis te bieden voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden in de (onderwijs-) carrière. Tabel 1 laat daarom ook het percentage gediplomeerden zien dat van mening is dat de gevolgde opleiding een (heel) goede basis bood om zich verder te ontwikkelen. Van de mbo-gediplomeerden vindt in totaal 57% de opleiding een goede basis om hun vaardigheden en kennis verder te ontwikkelen, tegenover 43% die de opleiding een goede basis voor een start op de arbeidsmarkt vindt.

Binnen het mbo valt op dat de bbl-opleidingen aanmerkelijk hoger scoren als basis om te starten op de arbeidsmarkt (52%) dan de bol-opleidingen (37%). Dit is verklaarbaar doordat in het opleidingstraject van mbo-bbl aanmerkelijk meer werkuren bij een bedrijf zitten dan binnen het mbo-bol. Mbo-bbl opleidingen scoren echter ook hoger als basis om vaardigheden verder te ontwikkelen (61%) dan de bol-opleidingen (55%). Binnen het mbo-bol scoren opleidingen op niveau 2 in het algemeen het beste op zowel de basis voor een start op de arbeidsmarkt als voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden (42% en 60%). Binnen het mbo-bbl zijn het de opleidingen op niveau 3 die het hoogste op beide aspecten (61% en 66%) scoren.

Van hbo-afgestudeerden vindt iets minder dan de helft de opleiding een (heel) goede basis om te starten op de arbeidsmarkt (47%). Daarnaast vindt 63% de opleiding een (heel) goede basis om kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen.

Tabel 1
Opleiding als voorbereiding op de arbeidsmarkt en het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden (%)

	Starten op de arbeidsmarkt (Heel) goede basis (%)	Verder ontwikkelen kennis en vaardigheden (Heel) goede basis (%)
MBO-BOL 1	31	54
MBO-BOL 2	42	60
MBO-BOL 3	38	54
MBO-BOL 4	36	54
MBO-BBL 1	35	47
MBO-BBL 2	49	58
MBO-BBL 3	61	66
MBO-BBL 4	49	61
HBO	47	63

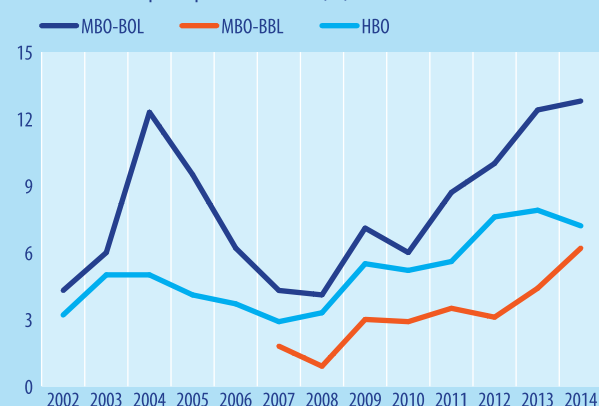
3. Succes op de arbeidsmarkt

Het rendement in economische termen van een opleiding hangt af van verschillende factoren bij de start in de arbeidsmarkt. Daarom is de arbeidsmarktintrede van gediplomeerden van het mbo en afgestudeerden van het hbo op verschillende indicatoren onderzocht.

Allereerst kan er bijvoorbeeld gekeken worden naar het werkloosheidsniveau onder schoolverlaters die zich aanbieden op de arbeidsmarkt (figuur 1). De totale werkloosheid onder schoolverlaters op het moment van enquêteren bedraagt 8.6%, wat een stijging van 1,1%-punt

tegenover de meting in het najaar van 2013 betekent.¹ De werkloosheid onder bol-gediplomeerden verschilt aanzienlijk met de werkloosheid van de bbl-gediplomeerden. Van de schoolverlaters van mbo-bol niveau 2 is maar liefst zo'n 21% werkloos en van de schoolverlaters van mbo-bbl niveau 2 is dit 6%. De werkloosheid onder mbo-gediplomeerden verschilt daarnaast aanzienlijk tussen de lagere en hogere niveaus. Terwijl voor bol niveau 4 het werkloosheidspercentage op 9% zit, is dit bij bol niveau 1 28%. Ook binnen het bbl hebben gediplomeerden van bbl niveau 1 met 11% hogere werkloosheidspercentages dan gediplomeerden van bbl niveau 4 (4%), maar het verschil tussen deze niveaus is wel kleiner dan bij het bol. De werkloosheid onder de afgestudeerden van hbo voltijd opleiding is in vergelijking met 2013 met 1%-punt gedaald naar 7% in 2014.

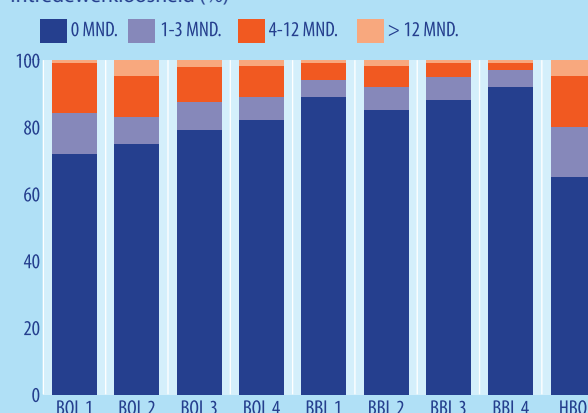
Figuur 1
Werkloosheid op enquêtemoment (%)

Het werkloosheidspercentage op het enquêtemoment zegt echter niet alles over hoe soepel de intrede op de arbeidsmarkt verlopen is. Daarom zijn in Figuur 2 cijfers met betrekking tot de zoekduur naar de eerste baan opgenomen. De resultaten laten allereerst verschillen zien tussen gediplomeerden van de beroepsopleidende leerweg (mbo-bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (mbo-bbl). Gemiddeld genomen over alle vier de niveaus, kreeg 21% van de gediplomeerden van mbo-bol te maken met intredewerkloosheid tegenover 12% van de gediplomeerden van mbo-bbl. Voor de gediplomeerden met een mbo-bol diploma varieert het percentage intredewerkloosheid aanzienlijk per niveau van de opleiding. Hierbij hebben gediplomeerden van niveau 1 de meeste last van intredewerkloosheid (28%,

waarbij 16%-punt zelfs langer dan 3 maanden werkloos is), gevolgd door niveau 2 (25%, 17%-punt langer dan 3 maanden), niveau 3 (20%, 17%-punt langer dan 3 maanden) en niveau 4 (18%, 12%-punt langer dan 3 maanden). Bij mbo-bbl heeft niveau 2 de meeste moeite met een baan te vinden (15%, waarvan 8%-punt langer dan 3 maanden), en niveau 4 de minste (8%, 3%-punt langer dan 3 maanden). De resultaten laten verder zien dat de afgestudeerden van het hbo meer moeite lijken te hebben met het vinden van werk dan de gediplomeerden van het mbo. Maar liefst 35% van de afgestudeerde hbo'ers hadden last van intredewerkloosheid, tegenover 17% van de gediplomeerde mbo'ers.

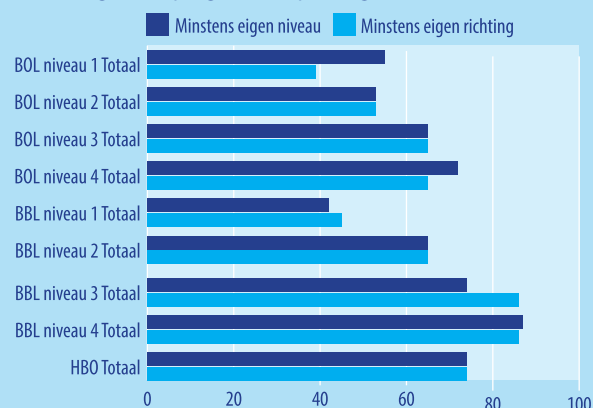
Figuur 2
Intredewerkloosheid (%)

Naast werkloosheidscijfers zijn er nog enkele andere belangrijke indicatoren die een beeld geven van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Figuur 2 laat zien hoe goed het werk van schoolverlaters aansluit bij hun afgeronde opleiding wat betreft niveau en richting. Van alle werkende schoolverlaters heeft gemiddeld 67% een baan op minimaal het eigen opleidingsniveau. Dit is gedaald ten opzichte van vorig jaar, waar nog 71% een baan op minimaal het eigen opleidingsniveau had. Het vaakst vinden de gediplomeerden van het mbo-bbl niveau 3 of 4 (beide 84%) een baan op minstens het eigen niveau. Onder de afgestudeerden van het mbo is het 68% dat een baan op minimaal het eigen opleidingsniveau heeft, waarbij bbl-gediplomeerden vaker een baan op minstens het eigen niveau heeft (71%) dan bol-gediplomeerden (65%). Bij het hbo heeft gemiddeld 74% een baan op minstens het eigen niveau.

1. Vanaf dit jaar wordt in het project SchoolverlatersInformatieSysteem, dat als basis dient voor deze factsheet de werkzame beroepsbevolking benaderd volgens de definitie van de International Labour Organisation (ILO). Deze internationaal geaccepteerde norm stelt dat mensen van boven de 15 jaar die meer dan 1 uur werken behoren tot de werkzame beroepsbevolking. Voor de oude definitie lag deze grens op 12 uur per week. Om conclusies te kunnen trekken over ontwikkelingen die zich over verschillende jaren afspelen, zijn de cijfers van voorgaande jaren herijkt naar de internationale ILO-standaard. Daardoor kan het voorkomen dat cijfers in deze editie die betrekking hebben op metingen van eerdere jaren (2013 of eerder), niet overeenkomen met deze zelfde cijfers uit publicaties uit voorgaande jaren.

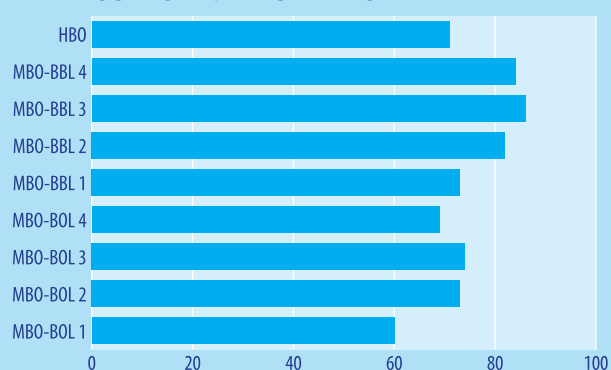
Figuur 3
Aansluiting werk op afgeronde opleiding

Naast het niveau van de functie is ook de richting van de functie van belang om iets te kunnen zeggen over de kwaliteit van de baan. Uit Figuur 3 blijkt dat gediplomeerde schoolverlaters van het laagste niveau binnen het mbo het minst vaak werkzaam zijn binnen het eigen beroepsdomein. Het vaakst werkzaam binnen het eigen beroepsdomein zijn gediplomeerden van mbo-bbl niveau 3 en 4. Het valt op dat van de gediplomeerden van mbo-bol niveau 3 en 4 zo'n 70% binnen het eigen beroepsdomein werkt, terwijl dit op hetzelfde niveau bij de bbl'ers tussen de 83% (niveau 3) en zelfs 87% (niveau 4) is. De hbo'ers zitten in het midden: hiervan werkt 74% in de eigen of verwante richting.

De geënquêteerden is eveneens gevraagd wat zij vinden van de algemene aansluiting tussen de gevolgde opleiding en de huidige functie. Figuur 4 geeft weer welk deel van de werkzame schoolverlaters de aansluiting voldoende of goed vindt. Bbl-gediplomeerden zijn op alle niveaus het vaakst tevreden wat de aansluiting betreft. Een mogelijke verklaring hiervoor is de sterkere relatie tussen opleiding en arbeidsmarkt in de bbl. In het hbo is 71% van de werkende afgestudeerden van mening dat de aansluiting tussen opleiding en werk voldoende of goed is. Hoewel werkenden van het bol-niveau 1 het minst tevreden over de aansluiting blijken te zijn, vindt van deze groep nog altijd 60% dat de aansluiting tussen opleiding en huidige functie voldoende of goed is.

Figuur 4
Aansluiting gevolgde opleiding en huidige functie (%)

Een andere indicator voor de kwaliteit van het werk en de transitie tussen onderwijs en arbeidsmarkt is de beloning die werkzame schoolverlaters ontvangen. In Tabel 2 wordt per opleidingsniveau het gemiddelde bruto uurloon weergegeven. Het uurloon biedt een eerlijkere vergelijking dan het maandloon, omdat verschillen in het maandloon ook veroorzaakt kunnen worden door het aantal gewerkte uren. Het gemiddelde bruto uurloon neemt zoals verwacht toe met het opleidingsniveau. De enige uitzondering hierop is dat mbo-bbl 4 gediplomeerden een hoger uurloon verdienen (€ 13,80) dan hbo-gediplomeerden (€ 13,25). Bij de gediplomeerden van bol varieert het bruto uurloon tussen € 5,85 (niveau 1) en € 9,45 (niveau 4) en bij de gediplomeerden van bbl tussen € 9,65 (niveau 1) en € 13,80 (niveau 4).

Tabel 2
Gemiddelde bruto uurloon (€)

Opleidingsniveau	uurloon
MBO-BOL 1	5,85
MBO-BOL 2	7,45
MBO-BOL 3	8,85
MBO-BOL 4	9,45
MBO-BBL 1	9,65
MBO-BBL 2	9,90
MBO-BBL 3	12,05
MBO-BBL 4	13,80
HBO	13,25

Uurloon afgerond op 5 eurocent

Tevredenheid met functie

Hoewel de kans op werk, de aansluiting tussen werk en gevolgde opleiding en het salaris belangrijke aspecten zijn van het rendement van een opleiding, is de tevredenheid van de schoolverlaters met hun werk misschien nog wel belangrijker. In Tabel 3 wordt per opleidingsniveau de tevredenheid met de huidige functie en de tevredenheid met carrièreperspectieven die de functie biedt weergegeven.

Gemiddeld is 65% van alle schoolverlaters tevreden over zijn of haar huidige functie. Het meest tevreden zijn de gediplomeerden van bbl niveau 3 (72%).

Met betrekking tot de carrièreperspectieven zijn de gediplomeerden kritischer. Gemiddeld vindt 48% dat de carrièreperspectieven die hun functie biedt goed zijn. Het zijn weer de werkenden van bbl niveau 3 die het hoogste scoren: Hier vindt 53% dat hun functie goede carrièreperspectieven heeft. Het minst tevreden zijn de gediplomeerde schoolverlaters van het laagste niveau. Zowel bij bol niveau 1 als bij bbl niveau 1 vindt slechts een derde van de respondenten (32%) dat hun functie goede carrièreperspectieven heeft.

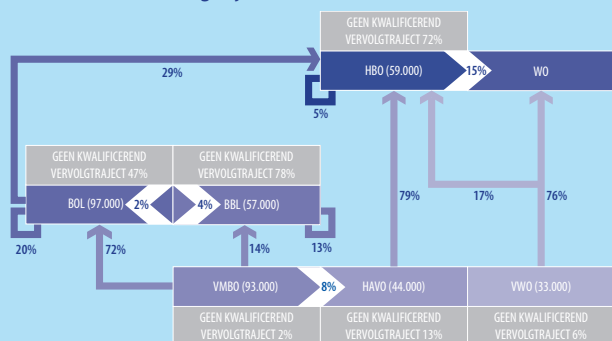
Tabel 3
Tevredenheid met huidige functie en carrièreperspectieven (%)

	BOL 1	BOL 2	BOL 3	BOL 4	BBL 1	BBL 2	BBL 3	BBL 4	HBO
Tevreden met functie	53	68	59	63	63	65	72	65	63
Goede carrièreperspectieven	32	47	44	44	32	50	53	45	51

4. Doorstroom naar vervolgopleiding

Na het behalen van hun diploma kunnen jongeren er voor kiezen om een vervolg te geven aan hun onderwijsloopbaan in plaats van zich direct aan te bieden op de arbeidsmarkt. In Figuur 5 staat een overzicht van de kwalificerende vervolgotrajecten van de gediplomeerde schoolverlaters uit het onderzoek. De figuur vermeldt per onderwijssoort het percentage van de gediplomeerde schoolverlaters dat sinds het moment van afstuderen naar een bepaald kwalificerend vervolgotraject is gegaan evenals het percentage dat niet voor een kwalificerend vervolgotraject heeft gekozen. Voor de duidelijkheid zijn in de figuur de bol- en bbl-niveaus samengevoegd en worden alleen vervolgotrajecten met een aandeel van minstens 5% weergegeven. Van het avo stroomt het overgrote deel door naar een vervolgopleiding. Van de totale groep havo-respondenten is 79% doorgestroomd naar een hbo-opleiding. Van de vwo'ers is 17% naar het hbo gegaan en heeft het merendeel (76%) voor een studie in het wo gekozen. Van de gediplomeerde vmbo-respondenten gaat 2% niet verder met een vervolgopleiding. De doorstroom van vmbo naar havo is volgens de figuur een kleine 8%. Vanuit de havo gaat 13% niet verder met een kwalificerend vervolgotraject, en vanuit het vwo 6%. Dit betreft vaak jongeren die een tussenjaar nemen.

Figuur 5
Kwalificerende vervolgotrajecten na het verlaten studie

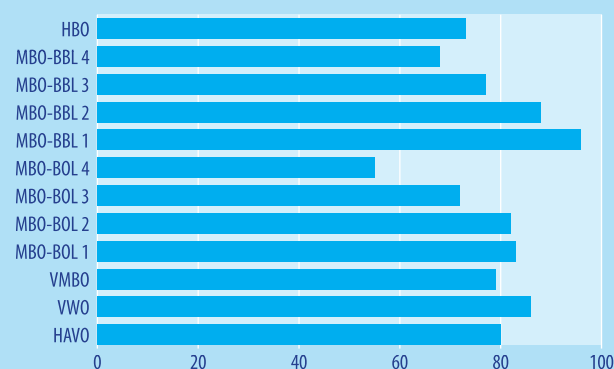
Aan de schoolverlaters die doorstromen naar een vervolgopleiding is gevraagd hoe zij de aansluiting beoordelen tussen de voltooide opleiding en de vervolgopleiding. Figuur 6 geeft weer welk deel van de verder lerende schoolverlaters deze aansluiting voldoende of goed vindt. De overgrote meerderheid van de doorstromers naar een vervolgopleiding

is van mening dat de aansluiting tussen de eerder gevolgde opleiding en de vervolgopleiding voldoende tot goed is.

Bij het mbo-bol valt op dat het oordeel over een goede aansluiting duidelijk afneemt naarmate het gevolgde onderwijsniveau toeneemt. Is 83% van de gediplomeerden van het mbo-bol niveau 1 tevreden over de aansluiting, onder de gediplomeerden van het hoogste mbo-bol niveau is het gemiddeld 'slechts' 55%. Dit betekent natuurlijk tegelijkertijd dat 45% de aansluiting matig of slecht vindt. Hierbij dient rekening mee gehouden te worden dat voor de gediplomeerden van de lagere mbo-bol opleidingen de doorstroom naar een vervolgopleiding in de regel binnen het mbo plaatsvindt, terwijl doorleren voor de gediplomeerden van het mbo niveau 4 in de regel een overstap naar het hbo betekent.

Behalve de aansluiting, is de uitval van een vervolgopleiding tevens een maatstaf voor de kwaliteit. Figuur 7 laat zien welk deel van de jongeren de vervolgopleiding voortijdig verlaat zonder aan een nieuwe opleiding te beginnen (netto uitval) en welk deel van vervolgopleiding gewisseld is. In totaal geeft 9% van de respondenten aan dat ze gestopt zijn met de vervolgopleiding die ze kozen. Dit bestaat uit 6%-punt die aangeeft van studie gewisseld te zijn, en uit 3%-punt die gestopt zijn zonder aan een andere studie te beginnen. Van de gediplomeerden van het mbo-bol niveau 4 stoppen de meeste met hun vervolgstudie: In totaal 17% geeft aan met de vervolgstudie gestopt te zijn.

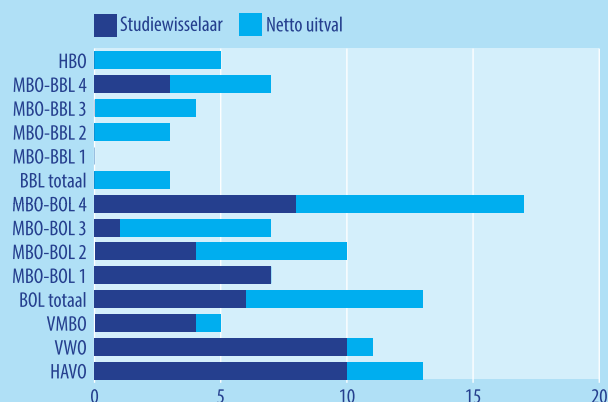
Figuur 6
Aansluiting voltooide opleiding en vervolgopleiding (%)

Het valt meteen op dat het mbo-bbl een groot contrast is op het mbo-bol. In totaal verlaat 13% van de mbo-bol gediplomeerden voortijdig hun vervolgopleiding, tegenover 4% bij het mbo-bbl. Daarnaast wisselt bij het mbo-bol 6% van studie, maar komt dit bij het mbo-bbl nagenoeg niet voor.

Figuur 7

Netto uitval en studiewisselaars (%)

5. Tevredenheid opleiding

Op basis van verschillende indicatoren is de tevredenheid van de schoolverlaters over de door hun gevolgde opleiding gemeten. Hierbij is zowel naar inhoudelijke onderwijszaken (zoals de inhoud van de vakken, manier van lesgeven) als naar meer materiële en praktische aspecten (zoals voorzieningen) gekeken.

Voor de meerderheid van de aspecten geldt dat schoolverlaters van het havo/vwo positiever zijn dan schoolverlaters van het vmbo of mbo. Voornamelijk de sfeer op school wordt erg hoog beoordeeld: Bijna 80% van de gediplomeerden van het havo/vwo was (zeer) tevreden over de sfeer op school. De gediplomeerden van het mbo scoren op de meerderheid van de aspecten de laagste tevredenheidscijfers. Zowel op materiële voorzieningen (42%), huisvesting (52%), de kwaliteit van de examens (47%), de manier van examineren (47%), de inhoud van de vakken (40%), de manier waarop de leraren les gaven (48%), studievoorziening (35%) en de sfeer op school (57%) wordt het mbo het slechtst beoordeeld. Op de hoeveelheid praktijk haalt het mbo de hoogste score, waarbij 51% van de mbo-gediplomeerden tevreden is over de hoeveelheid praktijk in de opleiding. Echter, gezien dat het mbo een beroepsgerichte opleiding is, wil dit zeggen dat alsnog de helft niet tevreden is over de hoeveelheid praktijk van deze opleiding. Bij het mbo-bbl zijn ze marginaal tevredener dan bij het mbo-bol, waarbij 49% van de bol-gediplomeerden tevreden is over de hoeveelheid praktijk in hun opleiding tegenover 53% van de bbl-gediplomeerden.

Als samenvattend oordeel is de gediplomeerden gevraagd of ze achteraf gezien opnieuw voor dezelfde opleiding zouden kiezen (zie Tabel 4). Van alle gediplomeerde schoolverlaters zou ongeveer 80% dezelfde opleiding weer opnieuw kiezen. Dit percentage laat zien dat de overgrote meerderheid van de respondenten nog steeds achter de door hun gemaakte studiekeuze staan. Het avo scoort hierbij het hoogst, waar maar liefst 97% dezelfde opleiding opnieuw zou kiezen. De hoeveelheid gediplomeerden die achteraf gezien een andere opleiding zou kiezen is het hoogst bij het mbo-bol. Hier zou 23% (mbo-bol niveau 4) à 32% (mbo-bol niveau 1) een andere opleiding kiezen als ze de keuze opnieuw moesten maken. Bij de mbo-bbl opleidingen zou 16% (mbo-bbl niveau 4) tot 24% (mbo-bbl niveau 1) een andere keuze maken. Voor gediplomeerde hbo'ers zou 77% dezelfde opleiding achteraf gezien opnieuw kiezen.

Tabel 4

Tevredenheid achteraf (%)

	Opleidingskeuze	
	Dezelfde opleiding	Andere opleiding
AVO	97	3
VMBO	88	12
MBO-BOL 1	68	32
MBO-BOL 2	73	27
MBO-BOL 3	74	26
MBO-BOL 4	77	23
MBO-BBL 1	76	24
MBO-BBL 2	84	16
MBO-BBL 3	82	18
MBO-BBL 4	85	15
HBO	77	23

Algemeen

	Opleiding goede basis om te starten op arbeidsmarkt (%)	Opleiding goede basis voor verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden (%)	Opleiding achteraf opnieuw kiezen (%)
VMBO	27	57	88
VMBO theoretische leerweg	25	56	88
VMBO landbouw	24	55	89
VMBO techniek	39	63	87
VMBO economie	32	54	87
VMBO gezondheidszorg	23	60	87
VMBO intersectoraal	24	55	86
MBO	43	57	78
BOL	37	55	75
BOL 1	31	54	68
BOL 2	42	60	73
BOL 2 landbouw	43	60	68
BOL 2 techniek	38	54	72
BOL 2 economie	47	63	71
BOL 2 gezondheidszorg	38	61	75
BOL 3	38	54	74
BOL 3 landbouw	34	51	65
BOL 3 techniek	47	48	77
BOL 3 economie	36	50	73
BOL 3 gezondheidszorg	49	62	77
BOL 3 gedrag en maatschappij	28	56	72
BOL 4	36	54	77
BOL 4 landbouw	38	51	74
BOL 4 techniek	45	58	76
BOL 4 economie	32	52	75
BOL 4 gezondheidszorg	44	61	83
BOL 4 gedrag en maatschappij	27	51	75
BBL	52	61	83
BBL 1	35	47	76
BBL 2	49	58	84
BBL 2 landbouw	47	58	89
BBL 2 techniek	51	56	87
BBL 2 economie	47	62	77
BBL 2 gezondheidszorg	49	63	81
BBL 3	61	66	82
BBL 3 landbouw	59	66	83
BBL 3 techniek	67	68	81
BBL 3 economie	43	50	74
BBL 3 gezondheidszorg	74	77	86
BBL 3 gedrag en maatschappij	51	78	92

Algemeen

	Opleiding goede basis om te starten op arbeidsmarkt (%)	Opleiding goede basis voor verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden (%)	Opleiding achteraf opnieuw kiezen (%)
BBL 4	49	61	85
BBL 4 landbouw	48	64	85
BBL 4 techniek	38	62	84
BBL 4 economie	37	46	81
BBL 4 gezondheidszorg	65	70	89
BBL 4 gedrag en maatschappij	47	59	75
HBO	47	63	77
HBO landbouw	55	67	75
HBO techniek	59	68	84
HBO economie	46	61	70
HBO gezondheidszorg	50	68	84
HBO gedrag en maatschappij	35	60	72
HBO onderwijs	50	58	86
HBO taal en cultuur	29	70	82
Totaal	39	58	84

Bron: ROA (SIS)

Vervolgopleiding

	Aansluiting redelijk/goed (%)	Netto uitval in vervolopleiding (%)	Studiewisselaar in vervolopleiding (%)
HAVO/VWO	83	2	10
HAVO	80	3	10
VWO	86	1	10
VMBO	79	1	4
VMBO theoretische leerweg	79	1	5
VMBO landbouw	75	1	5
VMBO techniek	84	2	1
VMBO economie	84	0	5
VMBO gezondheidszorg	75	1	3
VMBO intersectoraal	79	1	8
MBO	70	6	5
BOL	66	7	6
BOL 1	83	1	7
BOL 2	82	6	4
BOL 2 landbouw	82	4	5
BOL 2 techniek	85	4	6
BOL 2 economie	79	4	5
BOL 2 gezondheidszorg	85	8	3
BOL 3	72	6	1
BOL 3 landbouw	76	10	0
BOL 3 techniek	87	2	0
BOL 3 economie	68	6	1
BOL 3 gezondheidszorg	72	4	2
BOL 3 gedrag en maatschappij	75	6	1
BOL 4	55	9	8
BOL 4 landbouw	53	5	4
BOL 4 techniek	50	10	6
BOL 4 economie	58	8	9
BOL 4 gezondheidszorg	61	7	8
BOL 4 gedrag en maatschappij	52	9	10
BBL	83	4	0
BBL 1	96	0	0
BBL 2	88	3	0
BBL 3	77	4	0
BBL 4	68	4	3

Vervolgopleiding

	Aansluiting redelijk/goed (%)	Netto uitval in vervolgopleiding (%)	Studiewisselaar in vervolgopleiding (%)
HBO	73	5	0
HBO landbouw	73	3	0
HBO techniek	67	8	1
HBO economie	72	4	1
HBO gezondheidszorg	79	3	0
HBO gedrag en maatschappij	73	6	0
HBO onderwijs	83	4	0
HBO taal en cultuur	-	6	0
Totaal	77	3	6

Bron: ROA (SIS)

Arbeidsmarkt

	Minimaal op eigen niveau (%)	Eigen/verwante richting (%)	Aansluiting voldoende/goed (%)	Werkloos (%)	Intrede werkloosheid > 3 mnd. (%)	Bruto uurloon (euro)
MBO	68	69	77	10	10	10,16
BOL	65	61	71	13	13	8,82
BOL 1	56	40	60	28	16	5,83
BOL 2	54	53	73	21	17	7,46
BOL 2 landbouw	77	65	73	21	15	6,66
BOL 2 techniek	61	47	70	26	14	7,41
BOL 2 economie	59	46	67	18	19	7,31
BOL 2 gezondheidszorg	61	64	79	20	16	7,78
BOL 3	65	64	74	11	12	8,84
BOL 3 landbouw	55	51	62	16	14	7,38
BOL 3 techniek	63	64	69	13	20	10,32
BOL 3 economie	58	50	72	14	11	8,00
BOL 3 gezondheidszorg	72	81	85	5	11	9,78
BOL 3 gedrag en maatschappij	71	73	70	8	14	8,88
BOL 4	72	64	69	9	11	9,47
BOL 4 landbouw	69	63	59	8	11	8,62
BOL 4 techniek	72	69	72	6	11	10,06
BOL 4 economie	65	52	65	15	13	8,52
BOL 4 gezondheidszorg	84	81	80	6	9	10,58
BOL 4 gedrag en maatschappij	66	55	59	9	11	9,00
BBL	71	75	83	6	6	11,43
BBL 1	46	44	73	11	7	9,63
BBL 2	65	66	82	6	8	9,92
BBL 2 landbouw	60	57	84	1	5	9,19
BBL 2 techniek	66	65	82	2	7	10,22
BBL 2 economie	60	67	75	19	15	8,37
BBL 2 gezondheidszorg	71	72	87	6	6	11,25
BBL 3	74	86	86	6	6	12,04
BBL 3 landbouw	72	83	86	3	2	11,33
BBL 3 techniek	74	85	84	4	6	12,33
BBL 3 economie	54	75	78	12	9	10,19
BBL 3 gezondheidszorg	83	94	92	3	0	12,77
BBL 3 gedrag en maatschappij	88	92	91	7	6	14,22
BBL 4	87	86	84	4	3	13,79
BBL 4 landbouw	78	73	81	6	6	13,04
BBL 4 techniek	79	86	81	2	4	14,46
BBL 4 economie	78	72	87	5	4	12,20
BBL 4 gezondheidszorg	87	98	86	2	1	14,32
BBL 4 gedrag en maatschappij	-	-	-	16	6	-

Arbeidsmarkt

	Minimaal op eigen niveau (%)	Eigen/verwante richting (%)	Aansluiting voldoende/goed (%)	Werkloos (%)	Intrede werkloosheid > 3 mnd. (%)	Bruto uurloon (euro)
HBO	74	74	71	7	20	13,26
HBO landbouw	73	70	68	8	19	13,09
HBO techniek	84	82	77	6	17	14,11
HBO economie	75	64	66	8	20	12,95
HBO gezondheidszorg	79	89	82	4	19	14,81
HBO gedrag en maatschappij	49	71	64	9	27	12,77
HBO onderwijs	87	88	81	6	19	14,12
HBO taal en cultuur	64	64	68	7	18	10,10
Totaal	70	70	75	9	13	11,06

Bron: ROA (SIS)

Trendcijfers werkloosheid

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
MBO-BOL 1/2	14	23	19	11	8	8	12	12	16	16	21	22
MBO-BOL 3/4	3	8	6	5	2	3	5	4	6	8	10	10
MBO-BBL 1/2	4	5	6	3	3	1	4	4	5	4	6	7
MBO-BBL 3/4	2	4	2	2	1	1	2	2	2	2	3	5
HBO	5	5	4	4	3	3	5	5	6	8	8	7

-: Niet beschikbaar

Toelichting: Het jaartal heeft betrekking op het meetjaar. In 2012 is het cohort 2010-2011 bevestigd.

Opmerking: In de metingen van 2000 t/m 2002 betreft het schoolverlaters van MAVO/VBO. Vanaf de meting 2003 betreft het schoolverlaters van VMBO.

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA).
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden veelevoudigd
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur
van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

juli 2015

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Postbus 616
6200 MD Maastricht
T +31 43 3883647
F +31 43 3884914
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Maastricht University
School of Business and Economics